

A hatvanas évek egyházüldözése 1.

általános iskola

Kerettanterv: A kádári diktatúra/A pártállam működése: az elnyomás változó formái
<https://neb.hu/hu/a-partallam-mukodese-az-elnyomas-valtozo-formai>

Forrás: Tomka Ferenc katolikus pap visszaemlékezése az 1960-as évekre

Rövid változat

„Fiatal papként egy bátor plébános mellé kerültem, az alföldi Szabadszállás községbe, 1965-ben. Plébánosom útmutatása szerint sokszor elmentünk a kecskeméti megyei tanácsig, hogy tiltakozzunk az iskolák törvénytelenkedései ellen, s védjük a gyermekeket, szülőket. A környékbeli atyák kisebb része hasonlóan cselekedett, mások állandóan óvtak bennünket, hogy nagy bajunk lesz, ha sokat ugrálunk. Sok atya belefáradt ebbe a reménytelennek látszó, s évről évre vagy hónapról hónapra újrajárást igénylő küzdelembe. Ha tehát egy-egy atya belefáradt a folyamatos küzdelembe, csakhamar lemorzsolgatták plébániáján a hittant, és mindinkább elriasztották a templomba járástól a hívőket.”

Megjelent az alábbi kötetben: Tomka Ferenc: *Halálra szántak, mégis élünk! Egyházüldözés 1945–1990 és az ügynök-kérdés*. Budapest, Szent István Társulat, 2005. 249. és 252. oldal

Hasznos Információk

- 1. Tomka Ferenc** szociológus, egyháztörténész, pap, egyetemi tanár. Vácott szentelték pappá 1965-ben. Ezután káplán lesz Szabadszálláson, 1968-ban Tiszakécskén, 1969-ben Felsőögdön.
- 2. A hitoktatást** a hatvanas években kampányszerűen igyekeztek ellehetetleníteni. A többszörösen ellenőrzött hittanórák megtartására csak tanítás után volt lehetőség.
- 3. ÁEH:** az Állami Egyházügyi Hivatal és az állambiztonság a párt útmutatásai, határozatai alapján az egyházak ellenőrzését, felügyeletét, tagjainak üldözését hajtotta végre 1958. május 18-i létrehozásától a rendszerváltásig
- 4. Plébánia:** a római katolikus egyház igazgatási egysége, amelyhez az adott területen élő hívek közössége tartozik, élén a hívek szolgálatára és vezetésére kijelölt pappal, azaz a plébánossal.

Információkeresés

Mi volt az az ügy, amely folyamatos vitákat és konfliktusokat okozott az állami általános iskolák és a helyi plébánosok között?

Miért adták fel sok helyen a plébánosok a harcot?

Elemzés és értékelés

Min múlt elsősorban, hogy mennyire sikerült visszaszorítani a vallásosságot az egyes településeken?

Milyen következtetéseket vonhattak le a szülők és gyerekek abból, ami a hitoktatás körül zajlott az iskolákban?

Hosszú változat

„Fiatal papként egy bátor plébános mellé kerültem, az alföldi Szabadszállás községbe, 1965-ben. Plébánosom útmutatása szerint sokszor elmentünk a kecskeméti megyei tanácsig, hogy tiltakozzunk az iskolák törvénytelenkedései ellen, s védjük a gyermekeket, szülőket. A környékbeli atyák kisebb része hasonlóan cselekedett, mások állandóan óvtak bennünket, hogy nagy bajunk lesz, ha sokat ugrálunk. Sok atya belefáradt ebbe a reménytelennek látszó, s évről évre vagy hónapról hónapra újratekintést igénylő küzdelembe. Ha tehát egy-egy atya belefáradt a folyamatos küzdelembe, csakhamar lemorzsolgatták plébániáján a hittant, és mindinkább elriasztották a templomba járástól a hívőket. [...]

Mi lelkipásztorok vártuk a püspökségről a hírt a [hittan]beíratás időpontjáról. Amikor megjött a távirat, nekivágtunk (aki mert) a falunak. – Ezt viszont a rendszer nem nagyon szerette: hívatott a tanácselnök, a rendőrség, vagy a megyei ÁEH megbízott: »Tudomásunkra jutott, hogy ön a hittan mellett agitál. Ez törvénytelen, büntetendő cselekmény.« Én magam 4–5-ször voltam ilyen ügy miatt behívatva a helyi vagy a megyei tanácshoz. A bátrabb papok ilyenkor azt válaszolták: »Nem agitálok, csak tudomására hozom a híveknek a beíratás idejét.« Erre (a '70-es években már) általában nem sokat tudtak válaszolni, csak néhány fenyegető szót mondtak: »Aztán jól vigyázzon magára, mert az állam elleni izgatást, meg a vallás melletti agitációt nem tűrjük.« – De sokan nem győzték idegileg ezt a tortúrát minden évben végigjárni; illetve az idősebbek egy része még idegzetében hordozta a korábbi, sokkal véresebb üldözés emlékét, s ez visszafogta attól, hogy bátrabban merjen fellépni.»

Megjelent az alábbi kötetben: Tomka Ferenc: *Halálra szántak, mégis élünk! Egyházüldözés 1945–1990 és az ügynök-kérdés*. Budapest, Szent István Társulat, 2005. 249. és 252. oldal